

ortopedahohiv do profesynoyi diyal'nosti. Journal: «Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools» Volume 21, No 3. S.21-27. Hamilton, Ontario.

8. Kurliyand, Z.N., Xmelyuk, R.I. (2005) Pedagogika vy`shhoyi shkoly` : navch.posibny`k. K.: «Znannya». 399s.

9. Myronova, S.P. (2007) Pidgotovka vchy`teliv do korekciynoyi roboty` v sy`stemi osvity` ditej z vadamy` intelektu : [monografiya]. Kam'yanec`-Podil'skyj : «Abetka-NOVA». 304s.

10. Shevczov, A.G. (2012) Ortopedagogika yak nauka pro korekciyno-pedagogichnu robotu z osobamy` z porushennyamy` oporno-ruxovogo aparatu. Zhurnal «Social`na pediatriya». K.

Ильина О.В. Операционно-деятельная составляющая подготовки ортопедагога-реабилитолога в условиях высшего учебного заведения.

В статье рассматривается технология формирования психологической готовности специалистов специального образования – ортопедагогов-реабилитологов к будущей работе по специальности. Автором предложена модель психологической подготовки состоящая из двух блоков: I-го – операционно-деятельного и II-го – блока личностной подготовки. Именно I блок с его теоретико-подготовительным содержанием: знание дисциплин психологического направления, оперирование средствами достижения цели, способность к прогнозированию деятельности, – является важной когнитивной составляющей в психологической подготовке специалиста специального и инклюзивного образования для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата. Предложено к рассмотрению учебные программы дисциплин психологического направления, разработанные для изучения и осмысления проблем и их решения у детей с двигательными нарушениями. Методикой «Педагогические ситуации» оценка уровня педагогических способностей студентов, которая обнаружила улучшение показателей по сравнению с констатирующим экспериментом – было подтверждено эффективность предложенной и внедренной модели психологической подготовки специалистов специального и инклюзивного образования для детей с двигательными нарушениями.

Ключевые слова: дети с нарушениями опорно-двигательного аппарата, специальная и инклюзивное образование, метод психологической подготовки.

Irina O. The Importance of Operational Performance in the Training Process of a Rehabilitation Ortho-pedagogue in High Educational Institutions.

The subject article deals with the ways of formation of the specialists in the field of specialized education, e.g. rehabilitation ortho-pedagogues for their future activity according to the pre-selected faculty. The author has proposed a model of the psychological training consisting of two blocks, e.g. the first one is the operational performance block, and the second one is the block for individual training. It has to be stressed out that namely the first block with its theoretical training base, knowledge of the psychological subjects, usage of means for achieving goals, ability of activity prognostication is one of the important cognitive elements in the psychological training of specialists of the specialized and inclusive education for the children having locomotive disorders. The educational programs applying psychological subjects have been presented in order to learn and to comprehend problems and their further resolution for the children having locomotive disorders.

The methodology "Pedagogical Situations" for the assessment of the level of students' abilities, which enabled to reveal the improvement of indices in comparison with the constituting experiment, has also confirmed the efficiency of the proposed and implemented model of psychological training of specialists of the specialized and inclusive education for the children having locomotive disorders.

Key words: children having locomotive disorders, specialized and inclusive education, psychological training method.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2018 р.

Статтю прийнято до друку 12.12.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., проф. Глоба О.П.

Рецензент: д.психо.н. Мартиненко І.В.

УДК : 372.48

Кашуба Л.В., kahuba@i.ua

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

У статті розкрито досвід європейських країн з використання компетентнісного підходу до навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі в умовах інклюзивного навчання. Звертається увага на систему формування та розвитку ключових і предметних компетентностей у різних державах. Враховуючи сучасний розвиток освіти в Європі, інтеграційні процеси, міжнародне співтовариство, єдиний інформаційний простір, вибираємо важливі компетенції, розвиваємо ключові та предметні компетентності в процесі економічної соціалізації молодших школярів із інтелектуальними порушеннями. Обґрунтована необхідність послідовного впровадження економічної соціалізації дітей молодшого шкільного віку. Визначені основні аспекти використанні навчального посібника з економічного навчання учнів 2-4 класів (з варіативної складової програми початкової школи) «Цікава економіка» (автор Кашуба Л.В.). Намічені тенденції подальшого розвитку соціально-економічної компетенції молодших школярів із психофізичними порушеннями в умовах інклюзії.

Ключові слова: компетентнісний підхід, країни Європи, економічна соціалізація, молодші школярі із інтелектуальними порушеннями, інклюзивне навчання.

На сучасний етап розвитку освіти впливають суспільні інтеграційні процеси як глобалізація, демократизація, створення єдиного інформаційного простору. Зміни відбулися такими темпами, що зумовили потребу негайно переглянути й реформувати освіту на всіх рівнях, оскільки наявні системи не повністю відповідають сучасним запитам та потребували переорієнтації.

Як показує досвід, сьогодні формування освітніх цілей відбувається не на рівні держав, а на міждержавному, міжнаціональному рівнях, коли основні пріоритети освіти й цілі проголошуються в міжнародних конвенціях та документах і є стратегічними орієнтирами міжнародної спільноти. Держави формують освітню політику, спрямовану безпосередньо на інтеграцію її в міжнародні співтовариства. Зокрема, наприклад, одним з останніх гасел міжнародної спільноти є спільна для багатьох країн ініціатива «Освіта для всіх»

Новим і стратегічним для країн, що перебувають в періоді перетворень, є проголошення рівного доступу до якісної освіти, зокрема до початкової, на саміті тисячоліття Організації Об'єднаних Націй (2000), що є одним із основних компонентів прийнятої декларації «Цілі розвитку тисячоліття» [1]. Ці ініціативи наголошують на наданні доступу до базової освіти, що є засобом зниження бідності й поліпшення соціальних та економічних умов окремих націй і держав.

Знання, вміння та навички, котрі діти набувають і виробляють, навчаючись у школі, беззаперечно, є важливими. Поряд із цим сьогодні актуальності набуває поняття компетентності учня, що визначається багатьма чинниками, оскільки саме компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дозволяють визначити готовність учня до життя, його подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті суспільства.

Орієнтуючись на сучасний ринок праці, освіта до пріоритетів сьогодення відносить уміння оперувати такими технологіями та знаннями, що задовольняють потреби інформаційного суспільства, готують молодь до нових ролей у ньому. Саме тому важливим нині є не тільки вміння оперувати власними знаннями, але й бути готовим змінюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя.

Прогресивна освітня спільнота сьогодні ставить перед собою нове завдання – сформувати в школяра вміння вчитись. Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу, серед яких Австрія, Велика Британія, Німеччина, Франція, Польща, Угорщина, Румунія, Молдова, Литва, Латвія та ін. – розпочали ґрунтовну дискусію, яка й досі триває на міжнародному рівні, навколо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається.

Як показує аналіз досвіду освітніх систем багатьох європейських країн, одним із шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження [4].

Відомі міжнародні організації, що нині працюють у сфері освіти, останніми десятиліттями вивчають проблеми, пов'язані з появою особистісно орієнтованої освіти; серед них – ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів тощо.

На думку дослідників, набуття життєво важливих компетенцій може дати людині можливість орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти. Компетентісно орієнтований підхід до формування змісту освіти став новим концептуальним орієнтиром шкіл зарубіжжя і породжує безліч дискусій як на міжнародному, так і на національному рівнях різних країн.

Вчені європейських країн вважають, що набуття школярами знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання.

Слід зазначити, що поняття *ключових компетентностей* (key competencies) (OECD) застосовується

для визначення таких, що дають змогу особистості ефективно брати участь у багатьох соціальних сферах і які роблять внесок у поліпшення якості суспільства та сприяють особистому успіхові, що може бути застосовано до багатьох життєвих сфер.

За означенням багатьох міжнародних експертів, поняття ключових компетентностей належить до сфери узагальнених понять, що містить комплекс різних компонентів – знань, умінь, навичок, взаємовідносин, цінностей та інших чинників, що становлять особистісні й суспільні аспекти життя та діяльності людини і від яких залежить особистий та суспільний прогрес.

Окресливши основні підходи до визначення змісту ключових компетентностей, зарубіжні експерти виділяють основну їх рису: вони мають бути сприятливими для всіх членів суспільства, незалежно від статі, класу, раси, культури, сімейного стану та мови.

Окрім того, ключові компетентності мають бути узгодженими не тільки з етнічними, економічними та культурними цінностями й конвенціями відповідного соціуму, а й відповідати пріоритетам та цілям освіти і носити особистісно орієнтований характер.

Класифікація ОЕСР поділяє ключові компетентності, які визначають компетентнісну модель молоді особистості, на три категорії, що передбачають «автономну дію», «інтерактивне використання засобів» та «вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах»; наголошуючи на тому, що поділ є умовним і що кожна з ключових компетентностей містить такі аспекти, як мотивація, ціннісні орієнтації та емоційний досвід.

Слід зазначити, що кожна компетентність, побудована на поєднанні взаємовідповідних пізнавальних відношень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та умінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. Компетентність проявляється в діяльності особистості в різних контекстах (напр. в соціальному, економічному та політичному оточенні). Не тільки школа є відповідальною за набуття особистістю необхідних компетентностей; а й на їх формування впливають сім'я, робота батьків, мас-медіа, релігійні та культурні організації тощо.

Програма ставить акценти, наголошуючи, що ключові компетентності (key competencies) дають можливість особистості ефективно приймати участь в багатьох соціальних сферах, роблять внесок в розвиток якості суспільства та особистого успіху, та можуть бути застосовані до багатьох життєвих сфер.

З огляду на вищезазначене, вважаємо за потрібне зупинитись на переліку, що був визначений в країнах Європи, за результатами проекту відбору ключових компетентностей (Австрія, Бельгія, Німеччина, Фінляндія, Нідерланди) [3].

Так, педагоги Австрії працюють над формуванням таких ключових компетентностей, як:

– предметна компетентність (subject-matter competence) – можлива в контексті передачі знань та незалежному оперуванні знаннями та їх критичним відображенням;

– особистісна компетентність (personal competence) – розвиток індивідуальних здібностей та талантів, обізнаність у власних сильних та слабких сторонах, здатність до самоаналізу, динамічні знання;

– соціальна компетентність (social competence) – здатність брати відповідальність, співробітництво, ініціатива, активна участь, динамічні знання). Це поняття включає також відкритість до світу та відповідальність за оточуюче середовище, вміння працювати в команді (що розкриває традиційне поняття робочої етики) та здатність спілкуватись;

– методологічна компетентність (methodological competence) – є вимогою для розвитку предметної компетентності. Означає гнучкість, самоспрямоване навчання, здатність до незалежного вирішення проблем, самовизначення.

З огляду на вищеназвані поняття, в Австрії було розроблено новий навчальний план для середньої школи (1999) та визначено 5 основних галузей, які базуються на міжпредметному підході:

- мова та спілкування;
- людство та суспільство;
- природа та технології;
- творчість та дизайн;
- здоров'я та тренування.

Необхідно зазначити, що для впровадження поняття компетентностей та їх втілення в навчально-виховний процес, було запропоновано педагогам будувати свою практику на міжпредметній роботі, орієнтації на роботу в команді, індивідуалізації, проектно-орієнтованій роботі.

Як свідчать наукові джерела, у Бельгії, наприклад, для визначення понять компетентностей, бельгійські експерти виходять із таких критеріїв, що характеризують: багатомірність (комбінація знань, поглядів, вмінь та відношень); досягненість (різними змістовними обсягами, формально та неформально, свідомо та підсвідомо); прозорість (використання в різних контекстах та ситуаціях); багатофункціональність (для досягнення різних цілей, вирішення різних завдань, та проблем) [4].

У наукових джерелах розглядаються такі категорії розподілу компетентностей :

- соціальні компетентності: активна участь у житті суспільства, багатокультурний вимір та поняття рівних можливостей;
- комунікативні компетентності (в тому числі наполегливість, вміння відповідати за себе та зрілі рішення); вміння співробітничати; позитивне відношення (здатність до позитивного відношення, до довіри); здатність діяти та мислити самостійно;
- компетентність в опануванні базами даних, ІКТ;
- компетентність в розв'язанні проблем;
- самокерування та саморегуляція (в тому числі почуття відповідальності);
- вміння критично мислити та діяти;
- мотиваційні компетентності: бути здатним до винахідництва та до навчання; ментальна рухливість: творчість та винахідливість; гнучкість та адаптивність;
- функціональні компетентності;
- лінгвістичні компетентності;
- технічні компетентності.

Слід зазначити, що у Фінляндії теж існують різні підходи до поняття ключових компетентностей, що дозволяють зробити їх розподіл (Отала, 1996):

- пізнавальна компетентність (знання та навички);
- вміння оперувати в умовах змін та бути мотивованим;
- соціальна (здатність до співробітництва, розв'язання проблем, взаєморозуміння);
- особистісні;
- творчі (інноваційний підхід);
- педагогічні та комунікативні (здатність до оперування інформацією, до навчання);
- адміністративні компетентності;
- стратегічні (мати орієнтацію на майбутнє);
- вміння діяти паралельно в різних напрямках.

У результаті публічного обговорення за вищезгаданим проектом, в педагогіці Німеччини визначили шість типів фундаментальних компетентностей:

- інтелектуальні знання (поняття включає навчання впродовж життя);
- знання, які можна застосовувати (ситуаційний досвід, проектне навчання, винаходження розв'язання з складних ситуацій, гнучка схема планування, дії та самоконтролю);
- навчальна компетентність (навчання навчатися);
- методологічні, або інструментальні ключові компетентності (застосування багатоваріантних, гнучких, високорозвинених конструкцій; поняття включає також мовну компетентність медіа та ІКТ);
- соціальні компетентності (соціальне єднання, здатність розв'язувати конфлікти, співробітництво, робота в команді тощо);
- ціннісні орієнтації (соціальні, демократичні та індивідуальні цінності, що досягаються завдяки вмінню жити в громаді та поділяти демократичні цінності). Ця категорія має бути забезпечена такими компонентами навчального плану: література, мистецтво, історія, музика, фізичне виховання.

Слід зазначити, що у Нідерландах ключові компетентності тісно пов'язані з визначенням загальноосвітніх цілей: розвиток особистості; розвиток відповідального громадянина; підготовка

особистості до ринку праці. Виходячи з названих цілей, серед переліків ключових компетентностей було визначено:

- здатність до самонавчання;
- впевненість та вміння обирати напрямок розвитку;
- вміння діяти в різних ситуаціях, застосовувати різні альтернативи для дії, грати різні ролі;
- вміння розв'язувати проблеми: застосовувати різні можливості, вміння обирати варіанти для вибору, вміння брати до уваги різні обставини;
- залучення: поважати інших, вміти порівнювати та бути лояльним;
- участь: вміння співробітничати та знаходити творчі рішення.

Окрім того, педагоги Нідерландів розрізняють компетентності для різних рівнів, періодів життя та різних вікових груп. Так, у взаємозалежності навчання до роботи, визначаються три переліки ключових компетентностей:

*змістовні компетентності (що набуваються в основному в школі і спрямовані на надання індивідуальності здатності здійснювати різні типи робіт);

*компетентності, що важливі для здійснення майбутньої кар'єри (наприклад, навички менеджменту);

*компетентності для ефективного набуття нових здібностей. До них відносяться як і основні академічні компетентності, так і аналітичні здібності та навички (творче та критичне мислення, здатність до навчання, вміння концентруватись, письмові та усні навички).

Саме ці компетентності є важливими для ефективного навчання в школі та в досягненні подальших кроків в кар'єрі [7]. Оскільки основи успішної майбутньої кар'єри та професійного росту особистості закладаються в школі, педагоги Нідерландів вважають, що основи адекватної поведінки на ринку праці мають бути закладені та розвиватись в початковій та середній школі.

Базові вміння, до яких відноситься читання, письмо, математичні здібності, спільне вирішення проблем, повинні бути набутими ще в початковій школі та розвинуті в середній та професійній. Основна та професійна школа має розвивати одні й ті ж самі здібності різними шляхами. Як вважають вчені, відповідальність за визначення, впровадження та контроль за набуттям ключових компетентностей має бути покладено на Міністерство освіти, культури та науки Нідерландів [3].

Над проблемою визначення напрямів освітньої політики, в тому числі і проблем ключових компетентностей, працює програма ООН «Інновація та оновлення освіти для покращення добробуту та зниження рівня бідності», що підтримала розробку Національної Доктрини розвитку освіти.

Сьогодні вчені нашої країни можуть справедливо віднести себе до розробників найважливіших понять, що хвилюють людство на початку нового тисячоліття. Україна, обравши шлях на інтеграцію в Європу, повинна запропонувати молоді освіту, яка відповідатиме найкращим світовим взірцям Міністерство освіти і науки України наголошує, що результати компетентнісного підходу виявляється у компетенціях і компетентностях.

Отже, на думку зарубіжних науковців і практиків, у шкільній освіті перехід до компетентнісного підходу, означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, розгляд цього результату з погляду затребуваності в суспільстві, забезпечення спроможності випускника школи відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого "Я" в професії, в соціальній структурі.

Вочевидь, потрібно визнати, що формування компетентнісного підходу до навчально-виховного процесу в загальноосвітніх закладах з інклюзивною формою навчання лише розпочався і потребує глибокого й різнобічного вивчення.

Україна не стоїть осторонь від економічної соціалізації дітей із психофізичними порушеннями. Розвиток економічного понятійного мислення в учнів молодшого шкільного віку із психофізичними проблемами міцно пов'язаний з предметами і явищами, при цьому переважає спрямованість на вирішення конкретних завдань, пов'язаних з активною діяльністю (грою, малюванням, елементарними трудовими процесами). Поступово формується вміння абстрагуватися, робити узагальнення й висновки. Засвоюються нові поняття, формується система уявлень, використовуються висновки. Узагальнення в

дітей цього віку частіше охоплюють зовнішні ознаки, пов'язані з практичним застосуванням предметів. Молодшому школяру доступне розуміння багатьох причинних зв'язків між явищами, однак воно майже не виходить за межі його невеликого власного досвіду [5]. Тому з 2010 року у варіативній складовій програм для початкової школи рекомендований курс «Абетки споживача» та «Цікавої економіки» (гриф МОН).

Слід зазначити, що у процесі сприйняття економічних термінів, дитина нагромаджує знання про предмети та явища не як суму певних відчуттів, а засвоює взаємозв'язки між предметами та їхніми властивостями. Доповнення наявних відомостей з минулого досвіду прискорює процес розпізнавання та сприяє успішній адаптації до середовища [8]. У процесі економічного навчання молодших школярів формується особливий вид сприйняття — спостереження. Тому на уроках «Цікавої економіки» учнів мотивують до розширеного формулювання завдань, навчають належним чином сприймати ті чи інші явища природи та дії людини.

У ході організації економічного навчання молодших школярів із проблемами у розвитку на засадах активізації пізнавальної діяльності виявлено їхню здатність до засвоєння економічних понять, до розмірковування, узагальнення, усвідомлення різноманітних зовнішніх і внутрішніх зв'язків як між окремими якостями предметів, так і між самими предметами. Основним критерієм повноцінного узагальнення економічних знань є вміння дитини навести й пояснити конкретний приклад або малюнок. Ця особливість зумовлює широке використання наочності в навчанні дітей 7—10 років. Наочні зображення та описи переважно лежать в основі суджень школярів про ознаки та властивості предметів і явищ. Розгорнутих пояснень учителя й матеріалу навчальних посібників «Цікавої економіки» (2-4 класи) здебільшого достатньо для оволодіння поняттями без безпосереднього оперування предметами [3].

З часом потрібно поступово збільшувати кількість суджень, які формуються в учнів без використання наочності. Поступово молодші школярі набувають умінь виділяти логічні зв'язки між окремими блоками засвоєних знань, оволодівають прийомами класифікації, аналізу, зіставлення, виділення головних моментів і об'єднання їх у цілісну картину. Наслідком цього є абстрактне судження та узагальнення знань. Однак не можна навчити працювати лише через спостереження та обговорення. Справжнє уявлення й переживання, пов'язані з працею, формуються тільки за активної діяльності самої дитини, а знання про професії людей знайдуть застосування в її практичній діяльності.

Процес економічної соціалізації неможливий без використання сучасних інноваційних методів і прийомів. Саме технології критичного та образного мислення, методу проектів, мнемотехнік та ін. допомагають дітям початкової школи усвідомлювати важливість знань з економіки та використання власного соціального досвіду для самоствердження на ринку праці в нових умовах.

Оскільки для сучасної української політики є пріоритетним посилення інтеграційних процесів в європейське співтовариство, оновлені стандарти української освіти мають поєднувати національні та загальноєвропейські компоненти, враховувати факти загальноєвропейського розвитку, включаючи необхідні знання про Європу, європейські надбання, цінності та орієнтири. Зміни в змісті української освіти взагалі мають бути основним дієвим інструментом її реформування та приведення у відповідність з загальноєвропейським контекстом, з потребами сьогодення.

За допомогою інтегрування європейських тенденцій в загальний зміст оновленої української початкової освіти в дітей формуватимуться особистісні та соціальні уміння та навички для життєдіяльності у сучасному європейському співтоваристві, в якому нині активно культивується відчуття національної культури, зближення та створення спільної європейської родини.

Використана література

1. **Головань М.С.** Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. — 2008. — №3. — С. 23-30.
2. **Державний стандарт** початкової загальної освіти (проект). Режим доступу: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/30/project.pdf>
3. **Кашуба Л.В.** Економічна соціалізація молодших дітей в умовах євроінтеграції / Людмила Кашуба, Надія Чабан, Олена Черешнюк // Вісник Львівського університету. — Серія педагогічна. — Випуск 30. — Львів, 2016. — С. 33-42.
4. **Ковальчук Г.О.** Методика викладання економіки : Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Г. О. Ковальчук, І.А.Балянгіна. — К. : КНЕУ, 2003. — 341с.

5. Синьов В.М. Українська корекційна педагогіка та психологія на шляху до інтеграції у світовий простір / Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: матеріали міжнародної наукової конференції. — К., 2005. — С. 175-180.
6. Слот В. Нидерландская модель социальной помощи детям и подросткам, ориентированная на социальную компетенцию / В. Слот, Х. Спаньярд // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. — 2000. — №1. — С. 8-14.
7. Пометун О.І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. — К. : К.І.С., 2004. — С. 16-25.
8. Шульженко Д.І. Формування готовності дітей з аутистичним спектром порушень до навчання у школі. Корекційна педагогіка. Вісник української асоціації корекційних педагогів. — 2008. — № 1. — С. 9-15.

References

1. Holovan' M.S. Kompetentsiya ta kompetentsiya: dosvid teorii, teoriya dosvidu / M. S. Holovan' // Vyshcha osvita Ukrainy. — 2008. — №3. — С. 23-30.
2. Derzhavnyy standart pochatkovoyi zahal'noyi osvity (proekt). Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/content/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/08/30/project.pdf>
3. Kashuba L.V. Ekonomichna sotsializatsiya molodshykh ditey v umovakh yevrointehratsiyi / Lyudmyla Kashuba, Nadiya Chaban, Olena Chereshnyuk // Visnyk L'vivsk'yy universytetu. — Seriya pedahohichna. — Vypusk 30. — L'viv, 2016. — С. 33-42.
4. Koval'chuk H.O. Metodyka vykladannya ekonomiky: Navch.-metod. posib. dlya samost. vyvch dysts. / H. O. Koval'chuk, I.A.Balyanhina. — К. : KNEU, 2003. — 341s.
5. Сын'ов В.М. Украйинс'ка коректсиона педагогика та психология на shlyakhu do intehratsiyi u svitovyy prostir / Pedahohika dukhovnosti: postup v tretiy tysyacholit'ya: materialy mizhnarodnoyi naukovoї konferentsiyi. — К., 2005. — С. 175-180.
6. Slot V. Nyderlands'ka model' sotsial'noyi dopomohy dityam ta doroslym, oriyentovana na sotsial'nu kompetentsiyu / V. Slot, KH.Spanyard // Vestnyk psykhosotsial'noyi ta korektsiyno-reabilitatsiynoyi roboty. — 2000. — №1. — С. 8-14.
7. Pometun O.I. Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentnisnoho pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin / O.I.Pometun // Kompetentnyy pidkhid u suchasnyy osviti: svitovyy dosvid ta perspektyvy v Ukraini: Biblioteka z osvith'oyi polityky / Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. — К. : K.I.S., 2004. — С. 16-25.
8. Shul'zhenko D.I. Formuvannya hotovnosti ditey z autystychnym spektrum porushen' do navchannya v shkoli. Korektsiyna pedahohika. Visnyk ukraiyins'koyi asotsiatsiyi korektsiynykh pedahohiv. — 2008. — № 1. — С. 9-15.

Кашуба Л.В. Новый взгляд на формирование социально-экономической компетентности младших школьников из интеллектуальными нарушениями в условиях инклюзии

В статье раскрыт опыт стран Европейского союза по использованию компетентностного подхода к учебно-воспитательному процессу в общеобразовательной школе в условиях инклюзивного обучения. Обращается внимание на систему формирования и развития ключевых и предметных компетентностей в различных государствах. Учитывая современное развитие образования в Европе, интеграционные процессы, международное сообщество, единое информационное пространство, выбираем важные компетенции, развиваем ключевые и предметные компетентности в процессе экономической социализации младших школьников из интеллектуальными нарушениями. Обоснована необходимость последовательного внедрения экономической социализации детей младшего школьного возраста. Определены основные аспекты использования учебного пособия по экономическому обучению учащихся 2-4 классов (с вариативной составляющей программы начальной школы) «Занимательная экономика» (автор Кашуба Л.В.). Намечены тенденции дальнейшего развития социально-экономической компетентности младших школьников из психофизическими нарушениями в условиях инклюзии.

Ключевые слова: компетентностный подход, страны Европы, экономическая социализация, младшие школьники из интеллектуальными нарушениями, инклюзивное обучение.

Kashuba L.V. A new view on the formation of socioeconomic competence of junior students with intellectual disorders under inclusion

The article describes the experience of the European Union countries in using the competence approach to the school's educational process in the context of inclusive education. In Ukraine, there are different models of training children with psychophysical disorders in a general educational institution. Attention is paid to the system the formation and development of key and substantive competencies of primary school pupils in different states. Given the contemporary development of education in Europe, integration processes, the international community, a single information space, we select important competences, develop key and substantive competences in the process of economic socialization of junior pupils with intellectual disabilities.

Key words: competency approach, European countries, economic socialization, younger students with intellectual disabilities, inclusive education.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2018 р.

Статтю прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., акад. Синьов В.М.

Рецензент: д.пед.н., проф. Супрун М.О.